

Przybywa zabytkowych budynków w Podlaskim Muzeum Kultury Ludowej (PMKL)

Jeszcze w tym roku w pobliżu stodoły z Redut (gm. Orla) stanie kolejna chałupa z Czyż, młodsza o pół wieku od tej, która została przeniesiona do skansenu w ubiegłym roku. W przyszłości znajdzie się tu miejsce dla kolejnych zabytków z tych terenów województwa podlaskiego, gdzie większość mieszkańców to Białorusini wyznania prawosławnego.

Jako pierwsza została przeniesiona do skansenu starsza z dwóch chałup z Czyż o numerze 125. Ma ponad sto trzydzieści lat, a jej wiek można określić dokładnie dzięki wyrytej na jednej ze ścian dacie wyświęcenia. Została zbudowana dla Aleksandra i Tatiany Czykierów, później mieszkali w niej córki pierwszych właścicieli, ich mężowie, dzieci.

To budynek charakterystyczny dla tak zwanej zagrody wydłużonej typu bielsko-hajnowskiego. W takiej zagrodzie dom, składający się z części mieszkalnej i gospodarczej, mający często ponad 30 metrów długości, był ustawiony na długiej, wąskiej działce, szczytem do drogi, a stodoła i spichlerz lokowane były w pewnym oddaleniu, co w przypadku pożaru miało chronić przed ogniem mieszkańców i żywy inwentarz.

Starsza chałupa z Czyż jest budynkiem szerokofrontowym, o konstrukcji zrębowej, wzniesionym na fundamencie z kamieni polnych. Niemal w całości została odtworzona z oryginalnych elementów. Jednym z wyjątków jest dach. W skansenie chałupa odzyskała pierwotne pokrycie – strzechę, którą właściciele z biegiem lat zastąpili dachówką cementową, a później eternitem.

Jeszcze w tym roku dawną urodę odzyskają również wnętrza domu. Zachowały się w nim, wyryte na czterech ścianach największego pomieszczenia, inskrypcje zawierające datę poświęcenia (1888 r.) oraz imiona czterech ewangelistów, a dzięki zachowanej dokumentacji w chałupie został odtworzony gliniany piec. Na wystawę stała, prezentującą wnętrze wiejskiego domu z terenu wschodniej Białostoczczyzny w okresie międzywojennym, złożą się sprzęty domowe i przedmioty codziennego użytku ze zbiorów muzeum.

Druga chałupa z tej samej miejscowości, młodsza o ponad pół wieku, to Czyże 54. Stanie tuż obok. Na kamiennych fundamentach wzniesiony zostanie szerokofrontowy budynek kryty gontem, z okiennicami, ozdobnymi narożami i dekoracyjnym układem desek w szczycie. Będzie to trzeci obiekt należący do powstającego na terenie Podlaskiego Muzeum Kultury Ludowej sektora budownictwa wschodnio-podlaskiego. Jako pierwsza stanęła tam stodoła z Redut. Ma prawie sto pięćdziesiąt lat. Została przeniesiona do skansenu trzy lata temu dzięki unijnemu dofinansowaniu w ramach Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020. W jej wnętrzu można oglądać wystawę „Mechanizacja rolnictwa na podlaskiej wsi”.

W najbliższych latach sektor budownictwa wschodnio-podlaskiego będzie się rozrastał. Na przeniesienie do skansenu już czekają zabytkowe chałupy z Makówki i Plutycz.

źródło: PMKL

oprac. Aneta Kurska

